

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

В ПАМЕТ НА ПОКОЙНИЯ ПРОФЕСОР БЕНЮ ЦОНЕВ

СЛОВО, ПРОИЗНЕСЕНО ОТ СВ. ЛОВЧАНСКИЯ МИТРОПОЛИТ ФИЛАРЕТ НА 4 ОКТОМВРИ 1956, ПР. ОБ., В СТОЛИЧНИЯ ХРАМ „СВ. СОФИЯ“ НА ПАНИХИДАТА ПО СЛУЧАЙ 30 ГОДИНИ ОТ КОНЧИНАТА НА ПРОФ. БЕНЮ ЦОНЕВ

Софийският университет и родната наука, на днешния ден, преди тридесет години, се лишиха от един свой виден и заслужил представител — професор Беню Цонев — титуляр на катедрата по история на българския език. Загубата, която претърпя нашата наука със смъртта на именития учен, бе тежка не само за нашето езиковедие и култура, но и за Българската църква; тя загуби в негово лице един от големите си и предани синове.

Роден през дните на тежкото робство — 12 януари 1863 — в град Ловеч, малкият Беню бе обречен на безрадостно детство. Родната му къщица на „Бахиря“ сведочеше доскоро за сиромашията, в сред която се е родил и расъл.

Баща му Цоню, общ работник, умрял много рано и оставил вдовицата си с три невръстни сирачета.

Град Ловеч по онова време е носил прозвището „Алтър Ловеч“ не само поради материалния и стопански разцвет, на който се е радвал, но и за големите морални ценности и жертвена вяра, които жителите му хранели в сърцата си. Доказателство за това е и фактът, че след като майката на Беню се е приютила в село Владина, Ловчанско, децата били прибрани в дома на чичото, където добрата стрина — жена с високо християнско съзнание — в изпълнение поръките на св. апостол Павла: „Друг друга тяготы носите“ (Гал. 6:2) и „Който не се грижи за своите си, а особено за домашните си, той се е отрекъл от вярата и е по-лош от неверник“ (1 Тим. 5:8) — положила нежни грижи за отглеждането и възпитанието им¹.

Прилежно, ученолюбиво и впечатлително дете, малкият Беню жадува за наука и знания. В началото на Освободителната война той завършил четирикласното долнокраинско училище в родния си град с много добър успех.

Макар и още малък, по време на окупацията, когато турските власти се заменяли с български, Беню бил назначен за писар в околийското управление. Будният вече младеж не се задоволявал с възможностите, които новоосвободеният Ловеч му предлагал, макар Ловеч — по сведения на Феликс Каниц — още в турско време да се е

отличавал с буден дух и любознателна интелигенция, която подпомагала дори и самия Каниц в неговата научна работа.

Беню обаче мечтае и гори от желание за високо образование. През октомври на 1879 той както сам се изразява подал „саентиментално заявление“ до министъра на народното просвещение проф. Марин Дринов да му отпусне стипендия, за да продължи образованието си. Към просбата си той прибавил стихотворна сбирка, която, за жалост, е загубена¹.

Дринов, верен син на народа си, търсил дарования. Той знаел, че както златният пясък се намира в дъното на реките, така и дарбите на народа трябва да се дирят в низините му. След като се осведомил, че автор на молбата е сам Беню, поставил резолюция: „Да му се отпусне веднага стипендия и му се съобщи телеграфически“.

Така почва пътят на научната подготовка на бъдещия голям учен Б. Цонев. Завършил класическата гимназия в Загреб, Цонев бива назначен за учител в Петропавловската духовна семинария, през която са минали и други наши знаменити учени. Тук, под влияние на ученолюбивата и прогресивна атмосфера, у Беню Цонев се разпалва още повече жаждата за високо образование. През 1886 той получава наново държавна стипендия, за да продължи образованието си във Виена и Лайпциг. Под ръководството на прочутите слависти, професорите Ягич и Лескин, Цонев получава докторат по славистика и изпъква като учен от всеславянски мащаб.

Завърнал се в отечеството си, където нуждата от научни работници в полето на просветата е била голяма, той бива използван като учител в няколко средни учебни заведения, откъдето, поради доказани качества, бива въздигнат до университетска катедра, на която се утвърждава като първокласен професор, учен и академик.

Професор Беню Цонев като многократно избран декан на Историко-филологическия факултет (пет пъти декан) и като ректор на университета, има големи заслуги за уреждането и издигането на Софийския университет. Той беше голям учен и стори твърде много за българската реч, казва проф. Иширков². А талантливият не-

¹ А. Иширков, Проф. Б. Ц., Ловеч и Ловченско.

² Пак там.

¹ По спомените на генерал Ст. Кацаров.

гов ученик — професор Ст. Младенов, в редица статии и трудове, авторитетно очерта Професор-цоневата заслуга за славянската наука и българската реч¹.

Друг негов ученик пише²:

„И на преподавателската катедра, в постоянно общуване със своите студенти, за да творят заедно делото на младата родна езикова наука, се проявяваше ученият и човекът. Встъпвайки в аудиторията, на лицето му биваше изписана все онази усмивка, която най-добре подказваше душевната доброта на своя носител. Изкачил се на катедрата, едно широко оглеждане на аудиторията, като че ѝ се любува. Почваше се лекцията на един увлечен и влюбен в делото си човек, който явно изпитва наслада от своето творчество. Тази наслада се отекваше в интонацията на лекцията, интонация жива, не ораторска, не изкуствено повдигната, а вдъхновена от убеждението, че се върши сериозно научно дело. . . В тези вдъхновени мигове „сухата“ наша наука оживяваше, увличаше“ . . .

За неговата обширна и разнообразна книжовна дейност като езиковед и преподавател, по пърѝка на Св. Синод, в авторитетна статия ще се дадат обилни сведения в страниците на „Църковен вестник“. Ние ще се ограничим да набележим само някои от заслугите на проф. Беню Цонев към светата ни родна Църква.

След завръщането си от Загреб, Беню Цонев, като предан син на светата ни Църква, се поставя на разположение на Св. Синод и бива назначен за учител в Петропавловската духовна семинария. И като учител и в последствие като професор и академик, той е следил църковния живот и взимал дейно участие в църковното книжовно дело. Той предложил на Св. Синод две преводни книги, давал редовни отзиви за по-значителните богословски трудове, насърчавал написването и издаването на история на Българската православна църква, и др.

Проф. Беню Цонев е бил редовен член на комисията по превеждането на Библията и като такъв е допринесъл много за хубавия и богат език на превода ѝ. Неговото мнение по езиковите въпроси е било меродавно и той е минавал за постоянен и официален съветник на св. Синод по въпросите на правописа, стила и правилната българска реч.

Своята убедена принадлежност към светата ни Църква проф. Беню Цонев най-ярко е изразил в написания от него и прочетен адрес от името на университета на тържеството в Народния театър през 1920 по случай 50-годишнината от създаването на Българската екзархия. Каква висока оценка е давал именитият учен на делото на Българската екзархия се вижда от следните пасажни на адреса:

„Двадесет и осми февруари е бележит ден от нашата нова история; на този ден преди 50 години се завършиха и увенчаха с пълна победа борбите на българския народ за черковна свобода и чрез тържествен султански ферман биде официално призната от Турция, покрай гръцка, и българска народност, на която се даде самостоятелна църковно-училищна управа; тъй биде извоювана българска независима църква, учредена биде Българска екзархия, под чиего ведомство влязоха всички български области.

„Какво е културно-просветното значение на Екзархията, знаем всички, които сме следили нейната плодотворна дейност от създаването ѝ дори до наши дни. Тя беше в Турската империя колкото църковно, толкова и политическо учреждение, беше щит и страж на българската народност и като църковно-училищна централа, тя беше символ на българско народно единство. Нейните граници, очертани в самия султански ферман за учредяването ѝ, бяха и политически граници на българското племе. И колкото по-високо ценим значението на достойната за всяка похвала Екзархия, толкова повече се изпълваме с почит и признателност към ония доблестни сподвижници, които са я въздигнали и крепили дори до последно време.

„Софийският университет, чието значение стои в тясна връзка с културно-просветната дейност на Екзархията, присъединявайки се днес към общонародния празник, отправя почителни привети към вас, честито преживели ратници на българската духовна свобода, като ви пожелава дано доживеете по-честити дни за българското общенародно дело. Защото на зъл час се падна да празнуваме полувековния празник на българското духовно единство, в час, когато сме принудени от печалните събития да търсим думи за ваша и наша утеха.

„Вий, доблестни ветерани от онуй време славно, когато се твореше българската нация, вий, които сте следили с трепетно сърце въвежа на българското народно дело, вий не сте очаквали да видите как рухва пред вас великолепната сграда, що бяхте ни тъй мъдро съградили. Вий изгълбихте блясково дълга си и ни оставихте хубаво наследство, ала ний, ваши приемници, се отнесохме с леко сърце към него“ . . .¹

За професор Беню Цонев Българската църква е един Ноев ковчег на българското племе, по пътя на неговата тежка историческа съдба, за него Екзархията в Цариград беше и си остава най-скъпата светиня на народа, защото тя му вдъхна живот, когато той издъхваше, „утвърди вярата му в неговото историческо право“ и го роди за нов живот. Българската православна църква, Българската екзархия, българският храм роди, отхрани и запази, според проф. Беню Цонев, българския народен дух.

Когато в 1908 в Цариград се освещаваеше българският железен храм „Св. Стефан“, професор Беню Цонев беше един от малкото люде, които заминаха за Цариград, за да участвуват в това свещено тържество. Какви силни чувства са възбуждали неговата нежна патриотична и религиозна душа, можем да заключим от следните негови възторжени думи:

„Помислете си само, освещава се един български храм сред султанската столица, край Златния рог и в сред гнездото на българските върли неприятели — фанариотите, освещава се значи върховната победа на българската черковна борба над фенерската неправда. . . венец, изплетен от вярата, надеждата и любовта на българския народ. . . Тъй е гиздава, тъй е великолепна. . . българската църква в Цариград. . . Пред оная приятна хармония на форми и бон, под величествените сводове на българската светиня, ти, българинно, благоговейно се прекръстиш и тихо въздъхнеш, като си помислиш какво бяхме, какво сме и какво може да бъдем“².

Какво забележително съчетание на истинска наука и дълбока религиозност, на пламенен патриотизъм и смислена църковност е съчетал у себе си проф. Беню Цонев! Такива личности са рядкост. Те са носители на истинския научен и социален прогрес. Те остават трайни следи в

¹ А. Иширков, Проф. Б. Ц., Ловеч и Ловченско.

² И в. Хаджов, сп. Родна реч, год. II, кн. 11. Проф. Б. Ц.

¹ Сп. Славянски глас, кн. 1—2.

² Сп. Български преглед, год. V, кн. 2. Освещаване на българската православна черква в Цариград.

съзнанието на поколенията, които с благодарност и признателност си спомнят за тях.

Затова, по случай 30 години от кончината на този голям и многозаслужил за наука, род и църква български учен, по предложение на Светейшия ни патриарх Кирила, св. Синод реши на днешния ден да се извърши молитвен помен.

Любовта по учението на Новия завет

ДОКТОРСКА ЛЕКЦИЯ, ПРОИЗНЕСЕНА ОТ КРУТИЦКИЯ И КОЛОМЕНСКИ МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЙ В КЛУЖСКИЯ ПРОТЕСТАНТСКИ БОГОСЛОВСКИ ИНСТИТУТ (РУМЪНИЯ) НА 12 ДЕКЕМВРИ 1955 СЛЕД ВРЪЧВАНЕ НА ДИПЛОМА ЗА ПРИСВОЯВАНЕ НА УЧЕНАТА СТЕПЕН ДОКТОР НА БОГОСЛОВИЕТО

I

Любовта е присъща на всички хора, и по тази причина, думи, които изразяват това понятие, съществуват във всички народи, във всички езици и наречия. У много народи понятието за любовта има няколко аспекта. Така, в старогръцкия език имало осем думи, изразяващи понятието за любовта, от които три — филио, агапа и ерос — преминали в международния речник, станали части от множество сложни думи и породили философските термини за агапическа или възвишена, приятелска или филическа, и чувствена или еротична любов. Философията на всички народи изобщо е мислила постоянно и много върху смисъла на любовта в човешките отношения и в областта на отношенията с Горните сили. Но нито в един език и народ, нито в която и да е философска система понятието за любовта не е достигнало такава всеобемляща дълбочина и пълнота, както в Божественото откровение на Новия завет и, чрез него, в църквата Христова.

Нашето християнско откровение, чрез устата на апостола на любовта Иоан Богослов, учи, че Сам „Бог е Любов“ (1 Иоан. 4:8); че любовта съставлява самото Божие същество и се явява неотнимаемо свойство на Божествената същност. Това е възможно, понеже Бог, според нашето християнско вярване, е Един по същество и в същото време Троица по лица (Мат. 28:19; Иоан. 10:30, 38; 14:26 и др.). Това учение за тринността е догма, присъща само на християнството, която ни позволява да разберем изчерпателно възможността на любов у Бога и изискването на нейното битие в света. Защото само тук, в Новозаветното откровение, разбрано и просто звучи, че в Едното Божество таинствените лица на Светата Троица дъшат с велика „всеотдайна любов Едно към Друго, любов истинска и неподправена, която няма нищо общо с егоизма и самозатвореността, нито с прещевката, нито със самовлюбеността.

Нашето писание утвърждава, че „Отец люби Сина, и всичко е дал в ръката Му“ (Иоан. 3:35), Синът с любов се подчинява на волята на Отца и свидетелства: „не търся Моята воля, а волята на Отца, Който Ме е пратил“ (Иоан. 5:30). Светият Дух, Който съдействува на църквата, основана от Сина, по волята на Отца съдействува на Сина, като при това не държи нищо Свое, а само помага с любов на делото на Сина. „А Утешителят, Дух Светий, Когото Отец ще изпрати в Мое име, Той ще ви научи на всичко и ще ви напомни всичко, що съм ви говорил“ (Иоан. 14:26). Тук любовта във всичката си пълнота се явява наистина закон на живота, неотнимаемо качество на Самото Божество.

Тази всеобемляща любов, която „никога не отпада“ (1 Кор. 13:8), е създала видимия свят като обект на Своето ново приложение. Във взаимната любов на лицата на Света Троица Синът Божи, Ипостасната Божия премъдрост, сътрудничил на Отца, когато Той е утвърждавал небесата (Притч. 8:27), когато създавал първоначалните пращинки на вселената (Притч. 8:26). Тогава Ипостасната премъдрост била художница при Него. . . веселейки се пред лицето Му през всичкото време (Притч. 8:30). А когато Отец-Творец, Художник и Архитект на вселената, утвърждавал върху ней битието на разумната твар

Като се молихме топло, щото Господ Исус Христос — Бог-Слово — да приеме в небесните си селения духа на тоя, който с любов свещенодействуваше в храма на науката за българското слово, просихме от Господа да не оскудява нашата родина от синове като проф. Беню Цонев.

и създал човека по Божии образ, Премъдростта с любов посрещнала тази нова твар: „веселейки се на земния Негов кръг, и радостта ми беше със синовете човешки“ (Притч. 8:31). И не напразно св. Иоан Богослов затова вижда в тази Божия любов основание от необходимост на любов и в нас: „Ние Го любим, защото Той по-напред ни възлюби“ (1 Иоан. 4:19). Върху това говори и Сам Господ Исус Христос: „Както Отец възлюби Мене, и аз възлюбих вас; пребъдете в Моята любов“ (Иоан. 15:9). „Защото Сам Отец ви обича, задето вие Ме обикнахте“ (Иоан. 16:27). Това изливане на Божествената любов върху света е наистина безгранично и грандиозно. „Божията любов към нас в това се яви, дето Бог проводи в света Своя Единороден Син. . . в омилюственне за нашите грехове“ (1 Иоан. 4:9—10), „Отец проводи Сина за Спасител на света“ (1 Иоан. 4:14).

Създаването на човека по образ Божии също разкрива задължителността на съществуването на любов в нас. Ако Бог е любов, то и всеки, който носи Неговия образ в себе си, трябва да живее чрез любов. „Вижте каква любов ни е дал Отец — да се наречем чеда Божии и сме“ (1 Иоан. 3:1), пише апостолът и продължава: „Любовта е от Бога“ (1 Иоан. 4:7), а „четата Божии и четата дяволови се познават тъй: всекой, който не върши правда, не е от Бога, също и който не обича брата си“ (1 Иоан. 3:10). Но ако вие, като една от най-съществените черти на образа Божии у нас носим любовта, тя трябва да господства и да се проявява в отношенията ни към Бога и себеподобните ни. Оттука именно изхожда Христовото учение за най-главното в Закона и Откровението, т. е. за любовта към Бога и ближния.

Любовта към Бога и ближния е поставена като глава на зъгъла за нас от Самия Господ Исус Христос. Нека си припомним как е станало това. През време на една от беседите на Господа с книжниците и фарисеите „една от тях, законник, изкушавайки Го, попита и рече: Учителю, коя заповед е най-голяма в закона? А Исус му отговори: възлюби Господа, Бога твоего, с всичкото си сърце, и с всичката си душа, и с всичкия си разум: тази е първа и най-голяма заповед; а втора, подобна ней, е: възлюби ближния си, като себе си, на тия две заповеди се крепи целият закон и пророците“ (Мат. 22:35—40).

Първото нещо, което следва да подчертаем в тези кратки думи, които по словата на Господа съдържат в себе си всичката мъдрост и Откровение на Ветхия завет и цялата програма за дейтелността на човека на Новия завет, това е абсолютната взаимовръзка в заповедите: не може да се изпълни една от тях, ако не изпълним и другата. Често мислят, че първата заповед властвува над втората, и действително това се изисква от иерархията на ценностите, гдето по-висшата (а доколкото става дума за Бога, неизмеримо по-висша) величина изисква и по-голяма преданост от страна на човека. Затова Христос казва: „Който обича баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който обича син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене“ (Мат. 10:37).

Но в същото време, неразкъсваемата зависимост между тези две заповеди една от друга не може нито да се отрича, нито да се оспорва. Нека си припомним макар само удивителното утвърждение на св. апостол Иоан в неговото послание: „Който каже: „любя Бога“, а мрази

брата си, лъжец е; защото, който не люби брата си, когото е видел, как може да люби Бога, Когото не е видел? И ние имаме от Него тая заповед: който люби Бога, да люби и брата си“ (1 Иоан. 4:20—21). Следователно първата заповед е немислима без втората. А обратната зависимост на втората заповед от първата изразил изумително в своята гениална по простота и нагледност схема древният мъж-мъдрец и подвижник на християнския изток, авва Доротей, който ни представя света като окръжност, в центъра на която стои Бог. Докато ние живеем само със света и само по светски, казвал той, ние се движим по външната линия на окръжността и никога не можем да се сближим помежду си. Ако се опитаме да се доближим до някой брат, в същия момент се отдалечаваме от другите. И така винаги. Но ако речем да се насочим към центъра на окръжността, към Бога, положението веднага ще се промени. Устремилите се към Единствения център скоро ще забележат, че те се сближават помежду си. Следователно, чрез любовта и устремеността към Бога ние намираме оонч и близост с нашите братя на земята.

Втората особеност на заповедите за любовта е дълбоката им връзка с изискване за целомъдрие, цялостност в живота на човека, в мислите и поведението му. Ние можем да обичаме Бога само цялостно, с всичкото си сърце и с цялата си душа, и с всички си разум, и не можем да Му отделяме само някаква част от себе си. Не можем да служим на двама господари, Богу и на мамона (Мат. 6:24). Не можем да запазим нещо само за себе си и да не го отдадем на Бога. Само при пълно и всеотдайно стремление към Бога човек намира великото съкровище на живот, светлина и радост. „Който е запазил душата си, ще я изгуби, а който изгубил душата си, заради мене, ще я запази“ (Мат. 10:39), казал Господ. Любовта „не държи своето“ (1 Кор. 13:5), добавя към тези думи ап. Павел. И не за тази ли целостност говори в своето Откровение св. ап. Иоан, когато пише за лаодикийската църква: „Зная твоите дела: ти не си ни студен, ни горещ; о, дано да беше студен или горещ! Така, понеже си хладък, и нито горещ, нито студен, ще те избулвам из устата Си“ (Откр. 3:15—16). Това значи, че любовта умира от топлохладност и не се ражда при студенина; тя изисква цялостно, горещо и непохамено сърце.

Третата особеност на заповедите за любовта е техният дълбок реализъм. Предлага ни се да обичаме ближния си „като себе си“. Иначе казано, на човека не се поставя свръхестествена задача да престане да бъде това, което е, или да се промени, а да разшири чувството си за самосъхранение, за родственост и близост, което той изпитва по отношение към себе си, към тялото си, към роднините си по плът, към всички около себе си и към целия свят. Това значи, че в светлината на обикновените родствени връзки и чувства трябва да приемаме ближните си за свои братя, а в светлината на свойствената всекому синовна любов да признаем Бога за Отец и църквата за майка. Тогава човек ще достигне великото тържество на любовта и ще се окаже способен към нейното висше проявление, за което знаем от призива на нашия Господ

Иисус Христос: „Обичайте враговете си, благославяйте ония, които ви проклинат, добро правете на ония, които ви мразят, и молете се за ония, които ви обижат и гонят, за да бъдете синове на Вашия Отец небесен“ (Мат. 5:44—45). Тогава едва ние ще разберем, че „никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели“ (Иоан. 15:13).

Такива са удивителните свойства на истинската любов, която ни е завещана за житейско правило от Господа Иисуса Христа. Те ни говорят за това, че в способността и наклонността на човешкото сърце да обича се заключава вечното основание за различаване доброто от злото. Но и тези свойства далече не изчерпват всичките особености на евангелската любов, чито дълбочини се разкриват в други текстове на Писанието.

Друго важно по значение изказване върху любовта в Новозаветното Откровение трябва да считаме думите на св. Иоана Богослова, написани от него в първото му съборно послание: „В любовта страх няма, но съвършената любов пропъжда страха“ (1 Иоан. 4:18). В тези слова на апостола на любовта ни се открива любовта-освободителка, любовта, която разрушава много и тежки окови, любов, която ни освобождава от греха. Древният иудейски цар, разкаялния се грешник и престъпник Манасия, в своята покаянна молитва така е охарактеризирал състоянието на падналия под властта на греха човек: „Аз съм прегърбен от многото железни окови, та не мога глава да повдигна, и няма почивка за мене, защото Те прогневих и сторих зло пред Тебе: не изпълних волята Ти, не спазих заповедите Ти, поставих гнусотни и умножих съблазнителни“ (2 Парал. 36).

Действително, грехът поробва човека, прави го безсилен, унищожава волята му и го поставя пред Бога в положение на престъпник. Стига обаче човек да си възвърне любовта, за да почувствува, даже в падението си, Бог като любящ Отец, и узнавайки радостното чувство на синовността, престъпникът, който стои пред Съдията, се превръща в син, макар и блуден засега, но приет от милосърдието на Отца с любов. Според мярката на любовта, това усещане се заякчава в човешка и той започва все повече да се чувства свързан с Бога: „Който пребъдва в любовта, пребъдва в Бога, и Бог — в Него“ (1 Иоан. 4:16). Но там, гдето е Бог, няма място за греха и за това от човека, който е възлюбил Бога, падат оковите на страстите и пороците, злото отстъпва от него, и той отново намира загубената в греха свобода, защото любовта не познава принуда. Досегашният престъпник заживява вече по закона на божествената любов, и „любовта у нас се затуй съвършенствува, за да имаме дръзновение в съдния ден, защото, както е Той, тъй сме и ние в тоя свят“ (1 Иоан. 4:17). Такова именно дръзновение на синовна любов някога издигнало многострадалния Иова над приятелите му, които признавали Бога правно, а не синовно, не в духа на любовта; това дръзновение е посрамило и сатаната, който подозирал Иова в користна, егоистична любов и привързаност към Бога.

(Следва)

Делото на отца Неофита Рилски

(ПО СЛУЧАИ 75 ГОДИНИ ОТ СМЪРТТА МУ)

Преди 75 години (4/16 януари 1881) в своята скромна килия в хилядолетната св. Рилска обител склопи очи завинаги патриархът на новобългарската книжнина отец Неофит Рилски.

Изминатите три четвърти век от смъртта на великия реформатор на нашите училища, педагог и езиковед — отец Неофит Рилски (1793—1881) — са много удобен и за дължаващ ни повод за припомним и изнесем пред нашите читатели неговото голямо дело, като се помъчим да го преценим през призмата на нашето време.

Пъв нашият заслужил историограф д-р Костантин Иречек, почти непосредствено след смъртта на отца Неофита, изнесе и правилно прецени личността на великия покойник.

Малко преди смъртта на отца Неофита Иречек посещава за първи път в 1880 (м. юли 15/27) Рилския манастир. Там той също за първи път вижда отца Неофита, за когото е писал вече в своята „История на българите“ (1878). Но след като има лични впечатления, в своя дневник Иречек пише: „... отидохме у о. Неофита, когото отдавна толкова много желях да видя. Малък прегърбен старец, с дълги коси, с калугерска килимийка на главата, с кожух, на низък миндер, без очила. Пише седнал между книги, разтворени по земята. Приветливо лице. Много се зарадва, че вижда българския историограф“.

Това е набързо скициран физически портрет на о. Неофита, такъв какъвто го заварва Иречек в неговата килия, в края на живота му, все още да работи върху своя голям българо-гръцки речник. Веднага след съобщението за

смъртта на о. Неофита Иречек по Великден заминава за Рилския манастир, за да прегледа лично книжовното му наследство и да вземе мерки за неговото опазване за полза на българския народ.

По това време в София е подновено Българското книжовно дружество, което започва да излага своето „Периодическо списание“. В книжка 2 на списанието Иречек обявява статия „Словарът на отца Неофита Рилскаго“. — „Между българските книжовни труженици, които заслужават да им се издигне паметник в страниците на „Периодическото списание“, пише Иречек, е безспорно най-отличният и незабравим старец отец Неофит Рилски. Като основател на първите български училища, като един от най-първите новобългарски писатели и тъй да кажем като жива летопис на българските книжовници си е заслужил вечен спомен в благодарната памет на своите еднородци“.

Словарът на Неофит Рилски се е очаквал с нетърпение не само от всички български патриоти, но и от всички славянски филолози във от България.

В България по това време е имало мнозина, които искали да печатат книги, но чакали да излезе речникът на Неофит Рилски.

Сам Иречек, както казахме, по Великден 1881, посещава Рилския манастир, живо заинтересуван от речника. В специален доклад до Министерството на народната просвета той описва книжовното наследство на покойния. В сандъчето на отца Неофита, грижливо пазено от братството, той видял „най-ценни документи“ за историята на новобългарското книжовно и училищно дело през 19 в. „Особено без преписката на отец Неофит, пише още тогава Иречек, не може да се знае, изучи ли написте история на България за 19 век“.

Последвалите години на развихрени политически борби в младото още българско княжество отвлечат вниманието на българските учени, доколкото ги е имало тогава, от книжовното наследство на отца Неофита Рилски. Речникът му се забравя. Инициативата на Иречек, особено след неговото заминаване от България, заглъхва и потъва в забвение. Минават години. Паметта на големия покойник е забравена също.

През 1905 министър на просветата е известният български учен проф. д-р Иван Шишманов. По случайност в негово време се навършват 25 години от смъртта на о. Неофит Рилски (4/16 януари 1906). По този случай м-р Шишманов нарежда, със специално окръжно, да се държат на 9 януари 1906 беседи във всички средни училища в страната за живота и дейността на Неофит Рилски. Учредява се дори общонароден фонд от приходите на утрата и вечерниците на тази дата за издигане достоен паметник на о. Неофита.

Пак на проф. Иван Шишманов ние дължим най-обстойното досега проучване нравствения лик и педагогическа дейност на Неофит Рилски — монаха, учителя и книжовника — който в течение на половин век образува, оттег-

лен в килията си в Рилския манастир, пентър на някаква академия, пръсната по цяла България. Като четем обширната студия на проф. д-р Шишманов, пред нас изпъква един светъл лик, от който лъха сърдечна доброта.

За своите многобройни ученици, между които мнозина станаха известни и записаха имената си в новата история на България, той е „пресветла машала“ (факла) и „величайшия благодетел“.

Неофит Рилски е една голяма централна личност в нашето възраждане. Той се явява като главен представител на еволюционното течение в нашето развитие.

Проф. Шишманов пише: „Неофит Рилски може с пълно право да се нарече подобно на Мелантхона „прецептор Булгариа“, но има някои черти и от характера на големите учители-хуманисти на италианския ренесанс“.

Полобно на тези хуманисти, Неофит Рилски беше и педагог и моралист, имаше своя школа не само в конкретен, но и в преносен смисъл. Неговите ученици, последователи и почитатели бяха пръснати из цяла България. Неофит Рилски заслужава и епитета, който му даде Иречек в 1882, — „патриарх на българските писатели“.

Ограниченото място не ни дава възможност да преповторим, макар и на кратко, някои по-важни моменти от дългогодишния народополезен живот на отца Неофита Рилски.

Неофит Рилски — реформаторът на нашето училище — води кореспонденция с цялата страна, Влашко и Русия. Той е имал голямо обаяние и затова си е спечелил голям брой искрени приятели.

Неговата педагогическа дейност е забележителна. Той е роден педагог, защото и големите педагози, както и великите поети се раждат, а не се създават изкуствено. Най-широка е неговата педагогическа дейност в Габрово (1835), Копривщица (1837) и Рилския манастир.

Кореспонденцията на Неофит Рилски, както се изразява проф. Ив. Шишманов, е „цяла мина“. И действително от нея още дълго време ще има да черпят ценни познания различните специалности.

Но отец Неофит Рилски има големи заслуги не само като реформатор на българското училище. Той е и забележителен книжовник от епохата на нашето възраждане. Отец Неофит е автор на първите наши български учебници. Написал е учебници по българска граматика, по красноречие, по аритметика, както и една голяма христоматия на църковно-славянски език. Тази христоматия той съставил като професор по църковно-славянски език в гръцкото богословско училище на остров Халки. Най-ценният му учебник обаче е БЪЛГАРСКА ГРАМАТИКА.

Огромна, разнообразна и дълголетна е дейността на отца Неофита Рилски като възрожденец, участвувал дейно в дългата и упорната борба на българския народ за своя самостоятелна църква. Тази му дейност обаче още не е напълно проучена и ние се надяваме, че и о. Неофит ще намери своя достоен историограф.

В. М.

Джиовани Папини

Син на безбожник, антиклерикал и човек в постоянни материални затруднения, малкият Папини от ранно детство се встраива в книгите, каквито той намира не много между старите вещи на бащината къща. Чете ги със страст и отравя душата си с волтеризъм. На тринадесет и половина години, макар че правилникът изисква шестнадесет, той успява да се снабди с входна карта в Народната библиотека. Там той ще прекара по-голямата част от своите юношески години. Но той иска също да бъде в течение на новостите — да чете вестници. И — да има перо, мастило и книга, за да пише. Баща му най-сетне му отпуска по няколко стотинки седмично (това става в края на миналото столетие). Лишавайки се от закуска в училище, Папини успява да спести нещичко. Майка му, правейки икономии в домашния бюджет, му дава от своя страна по пет или десет стотинки всяка седмица. Понякога той е принуден да налива по малко вода в мастилото на мастилницата си поради липса на средства да купи друго.

„Но аз не се оплаквам от прекараната бедност — пише той по-късно — нито се срамя от понесените унижения.

Един по-охолен живот би ме направил може би по-слаб, по-малко страстен и в последна сметка по-беден. Постоянната горчелина на човек, който няма и не може да има, ме държеше на страна от другите и обуздаваше ума ми под чука на болката. А това ме направи по-чист, почувствителен, по-достоен“.

В 1903 година Папини създава списанието „Леонардо“, което запознава читателите с философските течения в чужбина. От 1906 до 1909 година издава четири книги: „Зората на философите“, „Трагичният ежедневник“, „Слепият пилот“ и „Да затворим училищата си“, в които е отразено неговото борческо настроение. Но едва книгата му „Загубен човек“, появила се в 1912 година, поставя Папини в редицата на най-оригиналните и най-силни писатели на своето време. Тази книга е един вид автобиография, история на неговата неспокойна душа и на неговото пълно със сарказми безбожие, историята на човек в бунт срещу нещастията на безмисления живот, който той се опитва напразно да овладее. Той казва: „Искам и призовавам, със всичката страст на душата си, малко сигурност — една единствена сигурна вяра, един атом от

истина. Не мога повече да живея така, клатушкан между съмнението и отрицанието, смазан под тежестта на постоянно повтарящо се поражение. Искан сигурност. Искан неразрушима вяра. Искан истина, която да ми даде възможност да проникна в най-интимната същина на света!

В тези вопли има несъзнателна воля за вяра, смирен стремеж за участие в религиозния опит, който след Христа е дал толкова шедьоври на света.

Световната война от 1914 — 1918 завършва процеса на узряване на тази вътрешна криза, която довежда писателя до обръщането му в католицизъм. Той започва да пише своя труд „Животът на Христа“, който съставлява публично потвърждение на неговото обръщане.

„Животът на Христа“ излиза от печат през 1921 година и има необикновен отзвук в целия свят. Книгата се превежда почти на всички познати езици. Тази книга в действителност не е „история“ на живота на Христа. По-скоро, тя представлява продължително съзерцание на Христа, което възстановява евангелския образ на Спасителя, без странични украси, в непримиримостта на Неговото слово.

Книгата започва така:

„Иисус е роден в обор. Оборът не е оная благообразна и привлеклива пещера, която християнските живописци, в срама си от нечистото и бедно леговище, върху което е почивал техният Бог, въздигнаха на Сина Давидов. Той не прилича на гипсовите ясли — дело на въображението на днешните търговци на статуйки — ясли чисти, добре наредени, с осела и вола в благоговееен екстаз, с небесното воинство с гирлянди в ръце над покрива и с двете симетрично коленичили групи на мъдреците от Изток в мантии и на пастирите с качулки на глава“.

Неуморим враг на предрасъдъците, Папини съставя последователно: „Речник на дивия човек“, „Микел-Анжело в живота на своето време“, „Свети Августин“, „Гог“, „Живият Данте“.

В 1937 година Папини става член на Италианската академия. На следната година той основава списанието „Ла Ринасчита“. На 25 август 1946, когато парализата прави първите си стъпки, той основава още едно списание, което нарича „L'Ultima“.

Подпомаган от близките си, той успява да напише и своята прочута книга „Дяволът“, в която разглежда възможността за спасението на самия Сатана, най-сетне проникнат и победен от благодатта. Църквата обаче

отхвърля това становище. Старият писател, макар изнедаден и огорчен, се прекланя. . .

Папини от дълги години е страдал от така наречената болест на Шарко — поражение на гръбначния мозък, което предизвиква постепена парализа.

След като загубва ползуването на краката си, Папини загубва и ползуването на дясната си ръка. Без да губи кураж, той се научава да пише с лявата си ръка. Но скоро и тази ръка се парализира. Тогава той започва да диктува. Но гласните струни са засегнати на свой ред и Папини започва да издава само несвързани звукове. . . Но старият писател, който загубва и зрението си, не се признава за победен. Той има нужда да изрази на всяка цена мислите на своя мозък, останал напълно бистър. Започват прочее да сречат азбуката и той, със знак или звук, посочва желаната буква. За написването на малка вестникарска статия с този метод е бил нужен цяла седмица упорит труд. Чудното е, че написаните при тези тежки условия статии продължават да бъдат изгълнени до последния момент с топлота и любов към живота.

Тези страници от края на живота на великия италиански писател как пресъздават ни напомнят последните години от живота на друг един мощен и несломим дух на дълбоко вярваща натура — на нашия роден голям учен архимандрит д-р Евтимий. . .

* * *

На 8 юли 1956 едно благородно сърце, което се раздаваше щедро на всички, които страдат тук на земята, престава да тупти. Един светъл ум, който осветляваше тръйливия и труден drum на социалната правда и на християнската истина, угасна. Един велик дух на борец-апостол отлитна от тленната плът. Тоя ден почина Джовани Папини (на 76 години). Но Папини, в залеза на живота си, можеше, подобно на апостола Павла, който също от страстен гонител на Христа става Негов най-предан воин, да каже: „С добрия подвиг се подвизах, пътя свърших, вярата опазих; прочее, очаква ме венецът на правдата, който ще ми даде Господ, Праведният Съдия“ (2 Тим., 4:7—8).

Книгите на Джовани Папини са раздвижвали не една съвест; те са възвръщали към стадото не една заблудена овца. В днешния свят тяхното значение и влияние стават още по-решителни. . .

Л. ЧОЛАКОВ

Божиято сияние в човешката душа

Неспокоен и неуморен е човешкият дух в своите копнежи и търсежи през земния си живот. Той цял е устремен към блага и ценности. Ако човек се отдаде на суетни помисли и ако прекарва дните си в празноделие и в забавления, той скоро се отекчава, всичко на земята му опротивява, съществуването му се обезценява, бързо се уморява и корабът на живота му навлиза все по-надълбоко в мътните и опасни вълни на безпътната и покварата. Ала и земните блага и ценности не могат задълго да удовлетворят човека и да осмислят и изгълнят с радост и щастие съществуването му — те са неутрайни и преходни и тяхното съдържание не може да създаде постоянно удовлетворение. Човешкият дух е неспокоен и тревожен, докато не намери висшето благо на живота — БОГА. Такива мисли и чувства вълнували блаж. Августин, когато започнал да пише своите „Изповеди“ към Бога. „Ти — обръща се той към Бога—за Себе си си ни сътворил, и неспокойно е нашето сърце, докато не се успокои в тебе“. Значи човешкият дух може да се избави от своите тревоги и да намери спокойствие и мир, когато повярва в Бога, когато почувствува в себе си струите на безбрежния Божи живот и когато влезе в непосредно духовно общение с Божиято пресвето същество. Ето защо върховната повеля за човека се състои в търсенето на Бога и то търсене от цялото сърце и от цялата душа и в пълна и всепредана любов към Него (ср. Вт. 4:29; 6:5; 13:3; 30:6, 10; Ис. 55:6; Мат. 22:37; Марк. 12:30; Лук. 10:27).

Ала как да пробудим душата си за вяра в Бога и още повече как да повярваме твърдо и непоклонно в

Бога, когато ние не можем нигде да Го намерим и видим, защото Той като абсолютен Дух е невидим и обитава в непристъпна светлина? Праведният Иов говори, че дори ако Бог mine пред него, той пак не ще го види; Бог ще отmine и той не ще Го забележи (Иов. 9:11). Ето — казва Иов — аз вървя напред — и Бога Го няма, назад — и Го не намирам; върши ли Той нещо на лява страна, аз не виждам; крие ли се на дясна, не съзирам (Иов. 23:8—9). И не само праведният Иов, но и никой друг смъртен човек не е виждал Бога и не може да Го види с телесните си очи (ср. Изх. 33:20; Иоан. 1:18; 5:37; 1 Иоан. 4:12; 1 Тим. 6:16).

С телесните си очи ние не можем да видим Бога непосредно, ала ние навсякъде можем да открием неунижожиите следи от Неговото свето битие — от Неговото всемогъщо творчество, от Неговия премъдър и всеблаг промисъл и от Неговата безпределна любов. Ала Божиите следи най-ярко са отпечатани и най-лесно могат да бъдат забелязани и разпознати в човешката душа. Сиянието на Бога блести в нея по-ярко, отколкото където и да е другаде в творния свят, защото тя е дихание на Вседържителя (Бит. 2:7; Иов. 33:4) и в нея най-дълбоко са издълбани следите от Божия образ, според Който е сътворен човекът (ср. Бит. 1:26—27; 9:6; 1 Кор. 11:7).

Не е потребно човек да обходи целия свят и да изследва цялото Божие творение; не е потребно човек да изучи всички природни науки и да се вдълбочи във всички философски и богословски проблеми, за да открие следите на Бога и да повярва в Него. Достатъчно е човек да устреми духовния си поглед върху самия себе

си — да се вдълбочи в богоподобната си душа, да се отдаде на задълбочен размисъл върху нейната същност и нейното назначение, да се постарее да открие нейните съкровени копнежи и да литне с техните крила в безпределните им простори и висини, за да открие следите на Бога и никога вече да не ги загуби в живота си.

Сиянието на Бога свети с непотъмняваща светлина в самата дълбина на човешката душа, която като сътворена по Божия образ носи в себе си неунижимите следи от своя божествен Първообраз. Човек може да почувствува Бога в богоподобната природа на душата си, в своя копнеж по Бога, в своята жажда за истина и правда, в гласа на съвестта ни, в красотата и доброто, които постига и осъществява в живота си, в своето предчувствие за безсмъртието си и за вечния живот зад студения гроб. Във всички свои най-съкровени копнежи и най-висши постижения човешката душа придобива по-непосреден или по-среден „усет“ за своето богоподобие, а оттук и за Бога. Дори бележити езически философи са се издигнали в някаква степен до идеята, че човек не може да намери Бога и да се възвиси до Него, ако не Го почувствува в себе си. Стоическият философ Сенека пише: „Няма защо да молиш пазаха на храма да те допусне до самото ухо на статуята на Бога, та тя да би те чула по-добре: Божеството е близко до тебе, то е у тебе, то е вътре в тебе“. И тъй, ако човек не носи в себе си никакво предчувствие за Бога; ако не намира в себе си следите от Божия образ, той никога не ще намери Бога във от себе си и не ще почувствува трансцендентното Му битие. Бележитият германски учен и поет Фридрих Рюкерт казва: „В себе си трябва да търсиш Бога този, който иска да Го намери; във всички творения ще Го видиш, в душата ти Той пребъдва“.

В своето тревожно търсене на Бога блаж. Августин Го намерил в най-съкровените дълбини на душата си. Нека чуем неговата изповед пред Бога: „Как стъпало след стъпало бях отведен в бездната на ада! Мъчително вървях по своя път, защото ме разяждаше копнежът към истината. Аз Те търсих, Боже мой, — Тебе изповядвам това — защото Ти се смилни над мене, преди да Те изповядам. Аз Те търсих със сетивата на моето тяло, а не с познавателните способности на моя дух, който Ти ми даде, за да ме издигнеш над неразумните животни. Обаче по-дълбоко беше Ти в мене, отколкото най-дълбоката ми вътрешност и по-високо, отколкото най-високото, което познавах“. Следователно блаж. Августин търсил Бога със сетивата и разума си, но Бог му се открил в самата вътрешност на душата му — в нейното богоподобно ядро, най-божественото нещо на земята.

Още древногръцкият мъдрец Платон беше прозрял проникновено и беше отбелязал, че едно нещо може да се постигне само с нему подобното. Човешкото око — според думите на Платона — не би могло да възприеме слънчевата светлина, ако то само не би било подобно на слънцето. Тази мисъл задълбочена е разкрита от св. Григорий Нисски и е приложена и към богопознанието. В ново време даде поетичен израз на тази идея Гьоте в следните стихове, преведени тук в проза:

„Ако окото не би било слънчеподобно,
„слънцето то нивга не би могло да съгледа;
„ако в нас не би се намирала сила Божия,
„как би могло Божественото да ни плени и
обнови?“

Ето защо Гьоте нарича човешката душа „огледало на безкрайния Бог“. Достатъчно е това огледало да бъде пазено чисто, да не бъде потъмнявано от черни мисли и зли пожелания, да не бъде зацапвано с калта на пороците и злодеянията, и в него ние винаги ще можем да съгледаме Божия образ. Нашите грехове потъмняват огледалото на Бога в душата ни — Божия образ в нас — и то-

гава Божното лице се скрива за нас и ние се обриваме да търсим в богоотрицание и богоненавистничество и да гинем от беззаконията си (ср. Ис. 57:17; 64:7; Иер. 33:5).

Бог — казва премъдрият Исус, син Сирахов — сътвори хората по Свой образ и „тури окото Си на сърцата им, за да им покаже величието на Своите дела, та да прославят светото Му име и да разгласят величието на Неговите дела“ (Прем. Сир. 17:3; 7—8). Това Божие око, вложено в самата дълбина на човешката душа, винаги е насочено към сиянието на Божията светлина. Човешкото сърце е онази таинствена среда, гдето човек може да долови сиянието на Божия образ, да възприеме с духовните си очи божествените въздействия и да се убеди непосредно в съществуването на Бога. Щом човек открие следите на Бога в богоподобната си душа и отвори сърцето си за долитащите отсъде към него божествени въздействия, той се озарява от светото сияние на Бога, което му сочи пътя на добродетелния, праведен и блажен живот.

Никакво пробуждане на религиозния живот и никаква повишена духовност не са възможни, ако човек не се вдълбочава в себе си, ако не наблюдава и не изследва душата си. Самопознанието е път към богопознанието. Светите отци и учители на Църквата винаги са подчертавали, че човешката душа по самата си природа е предразположена да търси Бога, и ако тази предразположеност бъде своевременно пробудена, активизирана и правилно възпитана, тя непременно ще се издигне до пламенна вяра в Бога. Тертулиан казва, че „човешката душа по природа е християнка“. Блаж. Иероним пише, че в човешката душа се намира „семе Божие“, което при благоприятни условия се развива и достига до естествено познание за Бога. Св. Атанасий Велики по-обстойно разкрива тази мисъл. „За познаване и точно разбиране на истината — говори той — нямаме нужда от нищо друго, освен от себе си. Пътят към Бога не е така далеч от нас, колкото и Бог да се възвишава над всичко; Той не е във от нас, а е в самите нас — и Неговото начало може да бъде намерено от нас“. Св. Василий Велики държал специална беседа върху огромното религиозно-нравствено значение на самопознанието. В нея той посочва като най-важна задача — всеки да изследва себе си и то на първо място най-ценното в себе си: своята душа. „Постоянно наблюдаване над себе си — пише този светец — ще ти даде и достатъчно ръководство за познаване и на Бога, защото ако познаеш себе си, няма да имаш нужда да търсиш следите на Твореца в устройството на вселената, но ще ги намериш в самия себе си, като в някаква малка вселена, и ще видиш великата премъдрост на Създателя. От безплътността на намиращата се в тебе душа разбери, че и Бог е безплътен. Познай, че Той не е ограничен по място, защото и твоят ум не пребивава на което и да е място, а се намира на определено място само поради съединяването му с тялото. Варвай, че Бог е невидим, като познаеш собствената си душа, понеже и тя е невидима с телесни очи — тя няма нито цвят, нито вид, не се ограничава от никаква телесна черта и се познава само по действията ѝ“.

И тъй, следите на Бога най-дълбоко са врязани в човешката душа и когато тя бъде пазена чиста, в нея ярко се отразява светото Божие сияние. Ако ние не намерим следите на Бога в собствената си душа, където е отпечатан Божият образ и където са посеяни семената на вечността, ние не ще можем да ги намерим никъде другаде. „Ние можем да имаме надежда да намерим Бога — да заключим с думите на френския учен проф. Жозеф Рейно — само в последните дълбочини на нашето същество, там, където има безкрайност“. Там са Го намирали най-великите Боготърсители на миналото; там можем да Го намерим и ние; да наставляваме и другите да Го търсят там, ако искаме и те желаят да Го намерят.

Д-р Ив. Г. ПАНЧОВСКИ

Българският православен храм „Св. св. Кирил и Методий“ в Будапеща

През първата половина още на миналия век пробуденият постепенно от своя робски сън творчески дух на българина започва да се проявява широко в земеделието, занаятите и търговията и скоро надхвърля границите на турската империя, в която бе жестоко притесняван и експлоатиран. Между другото, мнозина будни майстори-градinari от различни краища на страната ни, предимно от Търновско, напускат отечеството си, за да потърсят препитание и проява на своето умение в чужди по-близки или по-далечни страни като Румъния, Русия, Австро-Унгария и пр. От това време датира и българската градinarsка колония в Унгария и по-специално в Будапеща. Там с течение на времето се събрали няколко хиляди души, от които някои се установили на постоянно местожителство, а други запазвали поданството си и поддържали връзки с близките си. Всички обаче си извоювали хубавото име на честни, трудолюбиви, пестеливи и предприемчиви хора, големи специалисти в своята област, затова се ползували с голямо обществено доверие и между тях някои успели да спечелат добро състояние.

За просветата на своите деца градinariте използвали унгарските училища, а за задоволяване на своите религиозни нужди и за запазване на своята православна праточеска вяра те посещавали редовно православните храмове на голямото по-рано сръбско малцинство в Унгария. Така те, трудолюбивите се като големи специалисти на стопанския фронт, същевременно не забравяли грижата за душата според мъдрото древно правило: „Моли се и труди се!“ Общата вяра, общото богослужебно участие и общият език така обличавали сърби и българи, че някои от нашите градinari взели да прибавят към презимето си сръбското окончание „ич“.

Дълго време нямало нито помисъл за образуване самостоятелно българско сдружение. Такава мисъл изникнала едва след Междусъюзнишката балканска война, когато се появили все пак противоречиви интереси между сърби и българи. Тогава именно, през 1914 година, по инициатива на генералния български консул Иван Стоянов, който и сам се зовел Стоянович, се образувало за пръв път дружество на българите в Унгария и се породила идеята да се открият самостоятелно българска църква и училище. Започването обаче на първата световна война попречило да се открият те веднага. Едва през 1917 година едно посещение на покойния професор Беню Цонев в Будапеща с научна цел дало нов тласък на тази идея и с подкрепата на генералния консул се пристъпило към откриване на църквата и училището. За учител бил изпратен от министерството софийският учител Константин Спиров, и досега още жив ветеран на народната просвета, а за свещенослужител бил назначен от Св. Синод на Българската православна църква иеромонах д-р Борис (Симов), по-сетнешен Неврокопски митрополит, като какъвто и починал.

За параклиса и училището родолюбивият българин Димитър Димитров — родом от Хасково, а живущ в Будапеща — отпуснал заемания от него под наем апартамент от три стаи в центъра на града, ул. Лоняй, 11. Самото откриване на параклиса и училището станало много тържествено на Коледа 1917 година при стечение на всички българи-колонисти и в пристъпнието на специален министерски пратеник Д. Семенов, на пълномощния министър Стоянович с персонала на легацията и представител на Унгарското министерство на вероизповеданията. Параклисът бил наречен в чест на светите равноапостолни славянски просветители Кирил и Методий, чиито имена за вечни времена ще останат символ едновременно на славянство и на православие и чиято дейност в отстояване на православието е протекла именно главно на Запад в Централна Европа.

След откриването на параклиса и училището, което извикало неописуем възторг всред тамошните българи и дало повод да се прояви най-ярко патриотичното единство на трите основни фактори — свещеника, учителя и стопанските деятели — трябвало да се помисли за изграждане на собствени постоянни помещения за целта. Започнало ентусиазирано събиране на средства и се направили постъпки пред будапещенската община да отпус-

не подходящо място. Първоначално обаче не се успяло, защото място било отказано, а събраната чувствителна сума (100.000 крони) била обезценена напълно от една инфлация в Унгария. Явили се и някои разногласия в средите на самите колонисти относно характера, целите и организацията на новообразуваната църковно-училищна община, а знайно е, че вътрешните разделения всякога раждат безсилне. Съвместната дейност обаче и високият личен авторитет на иеромонах Борис и на учителя Спиров (който между другото нарочно научил църковно пение, за да бъде певец в храма, тъй като не бил семинарист) постепенно обединили всички и спечелили добро обществено име на общината. Така се създали предпоставките за по-нататъшен успех в замисленото построяване на храм и училище.

Самото построяване на храма могло да се осъществи едвам при приемника на иеромонах Борис, свещеник Никола Ничев, който бил назначен през 1925 година. Той започнал вече при нова обстановка събиране на суми за строеж и повторно направил постъпки да се отпусне място от общинската власт, като потърсил съдействието на видни общественици. И успял. За оказаното му съдействие по негово представление били наградени от Св. Синод: дълговременният хазани на дотогавашното общо помещение д-р Веребей (с луксозен екземпляр от току-що излезлия тогава български превод на св. Писание), главният кмет на Будапеща д-р Ференц Рипка, кметът д-р Еньо Шипоц, министърът на вероизповеданията д-р Роберт Бартош и началникът на архитектурната дирекция при будапещенската община — всички с току-що създадената тогава в България орден „Св. Александър Невски“ по случай освещаването в София на храма-паметник „Св. Александър Невски“. Този орден, символизиращ руско-българското кръвно, верско и бойно единство, най-добре подхождал да изрази и единството на българските и унгарски държавни, културно-просветни, църковни и стопански фактори за осъществяване поставената цел.

Отпуснато било 3600 кв. м. място от будапещенската община в квартала Ференц-варош, където най-много се движат българите-колонисти. Събрали се постепенно и средства, така че през 1931 година могло да се пристъпи към самото построяване на храма. Плановете за целта изработил видният унгарски архитект Аладар Аркай, който предвидил — по идея на свещ. Ничев и църковното настоятелство — да се построи кръстовидна църква в старобългарски стил, с централен купол, камбанария, и от трите страни артики до притвора.

Пологането на основния камък било решено да стане на 31 май 1931 година. За целта, по молба на свещ. Ничев, бил изпратен от Св. Синод Стобийският епископ Борис, същият, който като иеромонах бил организирал за пръв път българската църковна община в Будапеща. Неговото посещение, както и изгледите за скорошно осъществяване на заветната мечта, създали изключителен ентусиазъм всред тамошните българи, така че те били готови да дават всичко за делото. Благодарение на това храмът можал да бъде изграден и напълно годен за служба в него само за шест месеца: на 30 ноември 1931 година той бил вече готов за радост на християните там, на св. Синод и на цялата Българска църква, която се сдобивала с нов молитвен дом за своите предани чедра. От своя страна епископ Борис бил тъй възрадан от бързото и успешно завършване на строежа, че в знак на радост подарил от личните си средства първия комплект църковни одежди за новия храм.

В този храм оттогава насам, ето вече четвърт век, се служи на българите в Будапеща от изпращаните там от Св. Синод и от българското правителство свещеници, но и досега той беше останал неосветен — служи се в него само върху осветен св. ангиминс. Това положение се намери от сегашния свещенослужител протонерей Иоан Неделчев, от църковното настоятелство и от благочестивите тамошни християни за неестествено (и преди, но особено сега, когато след възстановяването на Българската патриаршия е пораснал авторитетът на Българската православна църква и са живи отеческите грижи на Негово Светейшество и на Св. Синод на БПЦ за всички чедра

на църквата, особено за ония от тях, които са показвали вяност и синовна любов към нея, бидейки далеч от родината). Ето защо, с помощта на Св. Синод, на народното правителство и на св. Неврокопския митрополит, който в случая следва приемствено примера на своя предшественик, се пристъпи към ремонтирането, обзавеждането и благоукрсяването на храма и се помоли св. Синод да изпрати архиерей, който да го освети сега по случай двадесет и пет годишнината от построяването му. Св. Синод се вслуша в молбата на благочестивото българско изпълнение от Будапеща, като взе

решение храмът да бъде осветен на 27 октомври т. г.; освещаването да извърши св. Неврокопския митрополит Пимен като приемник на основоположника на будапещенската българска църковна община, митрополит Борис; с него да замине и енергично и успешно погрижилният се за построяването на храма свещеник (сега свещенонконом) Никола Ничев.

Така ще бъде завършено това дело, което е плод на църковна вяра и горещо родолюбие и символизира съвременен връзка между българския и унгарския народи.

Д-р Д. ПЕНОВ

ЦЪРКОВЕН АМВОН

СМЪРТ И ВЪЗКРЕСЕНИЕ

НЕДЕЛЯ ТРЕТА СЛЕД ВЪЗДВИЖЕНИЕ

„Момко, тебе думам, стани!“ (Лук. 7:14).

В една от стихирите при чина на погребението се казва: „Каква е тази тайна, която става с нас? Как се предадохме на глението? Как се съединихме със смъртта?“ — Това са недоумителните въпроси, които купнеещият за вечен живот човешки дух непрестанно си е задавал през вековете. Но и най-светлите умове на древността, както и съвременният човек не можаха да пробият изцяло тъмната завеса на тая тайна.

Страхът пред смъртта и вълните на съмнението биха потошили изцяло човечеството в бездната на отчаянието, ако преди 2000 години не бе дошъл Божият Син, Който повдигна завесата на гроба и разкри истината, че смъртта не е всеобща унищожителка на живота, а само врата към възкресение за нов, истински — вечен живот.

Едно от безспорните доказателства, с които Господ Иисус Христос потвърди тази истина, е чудото в Нани, за което се говори в днес прочетеното св. Евангелие.

След изцеляването слугата на римския стотник в Капернаум, Иисус заедно с учениците Си и множество народ се отправил за малкия град Нани. Точно пред градските порти те срещнали погребална процесия: носили за погребение млад момък — единичка рожба, радост, утеха и надежда на бедна вдовица. Състраданиято към тази нещастна жена било събрало множество народ. Жаловитният плач на клетата майка късал сърцата на всички. Сам Господ се смилил над нея и казал: „Не плачи“. После се доближил до процесията, сложил ръка върху силото и извикал: „Момко, тебе думам, стани!“ Мъртвият веднага станал и почнал да говори. А Иисус го предал на безумно възрадващата му майка.

Като слушаме този дивен евангелски разказ нека се запитаме: откъде и как дойде смъртта — това страшилище за човека? Нали той бе създаден по образ и подобие Божие за пребиваване в непорочност и вечен блажен живот? — Да, но причина за тая велика загуба бе самият човек. Примамен от сатаната, той съгреши, престъпни волята на твореца, доброволно се отчужди от Него. Грехът повреди нравствената му природа, сломи духовните му сили и го окова във веригите на страстите.

Занизаха се страниците на човешката история, опръскани с кръв, пот и сълзи. Грехът тържествуваше и победно размахваше косата на смъртта.

Бог обаче не забрави Своето създание. Чрез свои избраници — ветхозаветните патриарси и пророци — Той поддържаше жива вярата в идването на обещания от Него Спасител. И наистина, когато времето се изпълни, Бог от любов към хората изпрати Своя Единороден Син. Той с мощния Си глас: „Стани ти, който спиш, и възкреси от мъртвите“ (Ефес. 5:14), разбуди смъртно заспалите хора, „изведе ги от тъмата и смъртната сянка и разкъса оковите им“ (Ис. 106:14), а чрез Своето божествено учение ги насочи по правия път към небето, към вечния живот при Бога.

Грехът като първопричина за физическата смърт на човека бе победен от Христа. Сега трябваше да дойде и нейният край. Спасителят каза: „Който слуша словото

Ми и вярва в Оногова, Който Ме е пратил, има живот вечен, и на съд не дохожда, а е минал от смърт към живот“ (Иоан. 5:24), но огрубелите от греха човешки сърца не можаха изведнаж да възприемат тази богооткровена истина. Те мислеха, че Христос говори само за духовно възкресение. Тогава Спасителят нагледно показа това.

Пред портите на Нани Христос за първи път се срещна лице с лице със смъртта и показа нейната немощ. С думите: „Момко, тебе думам, стани!“, Той я съкруши — ооезсили и възкреси сина на бедната вдовица. Но-късно пък, чрез Своето собствено възкресение, Той отне напълно отровното ѝ жили и тя вече не е така страшна, както дотогава. Смъртта като заплата за греха, като присъда за наказание бе унищожена от Христа. Той разкри смъртта като сън, от който всички хора подобно на Наниския момък един ден ще се събудят.

Пред портите на Нани блесна с поразителна светлина божествената същност на Христа. Както ние имаме власт да изгасим една свещ и след малко да я запалим, тъй и той доказа, че е господар над живи и мъртви.

Като изотърса сълзите на нещастната вдовица, Христос показа, че Той е Оня, Който „изцелява съкрушените по сърце и лекува техните скърби“ (Ис. 146:3).

Пред портите на Нани Христос разкри още достойнството на човека и показа, че той не е животно, не е само една плът, а е и безсмъртен дух, когото смъртта не може да унищожи.

Чудото в Нани освети мрака зад гроба и стана за християните извор на жива вяра в безсмъртието на човешкия дух и на пламенна надежда във всеобщото възкресение, а оттам и във вечното тържество на правдата.

Чудото в Нани прави думите на Христа: „Аз съм възкресението и животът; които вярва в Мене, и да умре, ще оживее“. . . (Иоан. 11:25 и 26) да се приемат с широкото отворено сърце и човек без колебание да тръгва по стъпките на Христа, уверен, че Той е „пътят, и истината и животът“ (Иоан. 14:6).

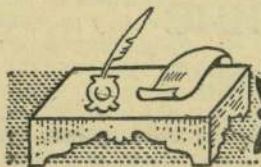
След Нани за вярващия човек смъртта е само врата към възкресение за нов, истински живот. Тази истина движеше първите християни към богоподобен живот...

При явния упадък на духовността в нашия съвременен живот ние трябва да признаем, че една от причините за това е нашата застинала вяра в бъдното възкресение и в живота зад гроба. Ние знаем, че един ден всички ще възкръснем, за да бъдем съдени „всякой според делата си“ (Откров. 20:13), и се страхуваме. Искане ни се дори това да не е вярно, защото делата ни са лоши. На кого измежду нас Господ не би могъл да каже: „Зная твоите дела; носиш име, че си жив, а си мъртав“ (Откров. 3:1)? Да, повечето от нас — днешните християни — са още роби на греха, които смърдят от прелъстителни похоти и пълният атмосферата на живота с бацилите на греха.

Нека чуем гласа на Майката-Църква, която зове: „О, ти мой блудни сине, който си прегърнал греха и крачиш към смъртта и вечното осъждане, завий кормилото на живота си към моите порти, за да срещнеш вечния

Христос с Неговите съвременни апостоли и множество народ. Той непременно ще те съжали, както съжали Наниската вдовица, и ти ще чуеш благия Му глас: „Чадо, тебе думам, стани!“ И ти ще станеш, ще възкръснеш от духовната си смърт, за да кажеш след това ведно с апостола: „Законът на духа, който дава живот в Христа Исуса, ме освободи от закона на греха и смъртта“ (Римл. 8:2). Тогава вече „буден бъди и укрепявай останалото, което е на умираше“ (Откров. 3:2), защото това ти заповядва сам Господ“.

По време на жестокото гонение против християните при римския император Декия (около 250) седем момци от гр. Ефес се скрили в една пещера, та чрез пост и молитва да се подготвят за мъченическия си подвиг. Враговете на Христа обаче ги открили и запушили здраво входа на пещарата, за да ги унищожат чрез глад. Но Господ извършил чудо. Той изпратил смъртен сън на своите последователи, който продължил към 200 години. Чак при един от християнските царе Теодосий Млади (408—450) те вече се събудили, като че ли от обикновен сън,

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

Св. Синод в пълен състав на 1 октомври 1956 закри извънредната си сесия.

Приеми на Негово Светейшество патриарх Кирил. — На 31 август т. г. Негово Светейшество патриарх Кирил прие в патриаршеския дом гостуващия в България иеромонах Пиер, французин, за когото дадохме кратки биографични сведения в бр. 34 от 27 м. м. на ЦВ.

Негово Светейшество патриарх Кирил в гр. Брезник. — На 21 септември т. г. — Малка Богородица — Негово Светейшество патриарх Кирил направи първо патриаршеско посещение на град Брезник. Посрещнат бе пред входа на църквата „Св. Георги“ от благочестиви християни от града и околните села. Приветствия поднесоха председателят на храма свещ. Борис Николов и представител на местния комитет за защита на мира. Отслужена бе тържествена св. Литургия, в края на която Негово Светейшество отличи с протоиерейство свещ. Борис Николов, произнесе слово за празника и поздрави новия протоиерей. Последният благодари. Пя хор от студенти от Духовната академия под диригентството на Желязко Тенев.

Тържествено събрание на НК на НРБ за сътрудничество с Организацията на обединените нации за образование, наука и култура. — На 24 септември 1956, сл. пл., в салона на БАН се състоя тържествено събрание, организирано от НК на НРБ за сътрудничество с ЮНЕСКО. На събранието присъствуваха главният директор на ЮНЕСКО, г. Лутер Еванс, Негово Светейшество патриарх Кирил, председателят на БАН, г. академик Тодор Павлов, министърът на народната просвета, г. Д. Янев, г. академик Сава Гановски и др.

Господин Лутер Еванс изнесе доклад за задачите и дейността на ЮНЕСКО, който бе изслушан с жив интерес. Господин Жан Шевалие, член на Секретариата на организацията, описа дейността на тази организация от създаването ѝ

излезли от своя вековен гроб и се явили в града. От старите пари, с които поискали да си купят хляб, се разкрила тайната на тяхното възкресение. Местният епископ, царят и множество народ приказвали с тях и им се поклонили, загдето чрез тях се проявила славата на Бога. А Господ извършил това знамение, защото мнозина по това време, поради своите плътски мъдрувания, почнали да се усъмняват в бъдното възкресение от мъртвите и заживели отново по езически.

Нека не чакаме Господ и нас да вразумява с чудеса. Нека се задоволим само с драматичния евангелски разказ за възкресяването сина на Наниската вдовица, който св. Църква днес ни припомня. Нека не го забравяме. Той ще ни прави безстрашни пред смъртта и ще държи жива вярата ни в бъдното възкресение от мъртвите, която пък от своя страна ще бъде за нас меч против воюващите в нас страсти, ще бъде страж на телесна и духовна чистота, надежда всред бедите и залог за вечен живот. Амин.

Протоиерей Димитър ЖЕКОВ

до днес. Говори и академик Тодор Павлов, който изтъкна, че българските научни дейци с готовност ще се отзоват на призива на организацията с желание и воля да дадат своя културен принос.

Храмов празник. — На 30 септември т. г. бе храмовият празник на старинната столична църква „Св. София“. Светата божествена литургия отслужи Негово Светейшество патриарх Кирил в съслужение с архимандрити, свещеници и дякони. Негово Светейшество каза вълнуващо слово за чувстваните мъченички, което бе изслушано с приковано внимание от богомолния народ, изпълнил масово храма. Между богомолците имаше и много младежи: студенти, ученици и пр.

Патриаршеско и синодално посещение в ДА. — На втори октомври т. г., десет часа сутринта, Негово Светейшество патриарх Кирил и архиерейте от пълния състав на св. Синод направиха посещение в ДА, където бяха посрещнати при входната врата най-тържествено от професорското тяло, на чело с Преосвещения ректор Макариполския епископ Николай. В параклиса при академията бе отслужен кратък молебен. Негово Светейшество отправи ценни напътствени слова към студентите, задължавайки ги да овладеят по-добре богословската наука, за да станат по-добри и по-полезни служители на светата ни Църква. Преосвещения ректор отговори със слова на благодарност. След това Негово Светейшество и синодалните архиереи отидоха да слушат лекциите на някои от професорите и преподавателите.

В кабинета на Преосвещения ректор стана прием, след което същият даде официален обед на високите гости. Обедът премина в топла задушерна атмосфера.

Паирида за проф. Беню Цонев. — На 4 октомври 1956, пр. пл., по случай 30 години от кончината на заслужилия за българския народ и за светата ни Църква голям учен-езиковед, проф. Беню Цонев, по решение на св. Синод, бе отслу-

жена панихида от св. Ловчанския митрополит Филарет, в съслужение с голям брой архимандрити, свещеници и дякони.

На панихидата присъствуваха Негово Светейшество патриарх Кирил, пребиваващите в София синодални архиереи Доростолският и Червенски митрополит Михаил, Врачанският митрополит Паисий, Търновският митрополит Софроний, Варненският и Преславски митрополит Йосиф, Старозагорският митрополит Климент, Сливенският митрополит Никодим, синът на покойника и други негови близки, висши синодални служители, професори, студенти, общественици и пр. Присъствуваше и старият многозаслужил за българското училище бивш основен учител г. Константин Спиров, личен почитател и близък приятел на покойника.

Високопреосвещеният Ловчански митрополит Филарет произнесе прекрасно възпоменателно слово за именития наш учен, което слово, казано с любов, топлота и благоговейна почит, бе изслушано със смирение и преклонение. Словото помещава на уводно място в днешния брой на седмичника ни.

„Предполагаемият монотеизъм на гетите“. — На тази тема на трети октомври 1956 вечерта в 45 аудитория на университета изнесе научен доклад гостуващият в страната ни г. д-р Рафаело Петтациони, професор по История на религиите в университетите в Рим и Болоня, редовен член на Холандската кралска академия на науките.

Многобройната публика, състояща се предимно от духовни лица, професори, академици, студенти, изслуша с жив интерес прекрасния доклад на нашия гост, който бе поздравен възтържено.

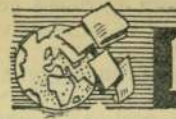
Нов старши преподавател по църковно право в ДА. — Св. Синод в едно от последните си заседания е назначил начинаещ от 1 октомври 1956 за временен старши преподавател по църковно право в ДА дякон Радко п. Тодоров, досегашен асистент при същата катедра и наш редовен сътрудник.

Благодарност. — Църковното настоятелство при храма „Св. Димитрий“ в с. Лазарево, Поляновградско, изказва своята голяма благодарност на ТКЗС „Димитър Благоев“, ТПК „Победа“ и селкооп „Сеялка“ в същото село за оказана от тях помощ при ремонтирането на храма. — **На църковното настоятелство председател: свещ. М. Стайков.**

Скръбна вест. — С покрусени от скръб сърца съобщаваме, че след мъчително боледуване нашата мила съпруга, майка, сестра и сродница, **презвитера Атанаска п. Йорданова**, на 50 години, почина на 2 август 1956 в с. Глогинка, Поповско.

Скъпа майко, да бъде блажен пътят, по който отива душата ти в небесните селения! Споменът за теб вечно ще грее в душите ни. Бог да те прости! — **Опечалени: свещ. Йордан, дъщери и сродници.**

Благодарност. — Семейството на свещ. Йордан Апостолов, от с. Глогинка, Поповско, изказваме вседушна благодарност на благоговейните свещеници Христо п. Димитров, от с. Голямо Ново, свещ. Николай Пенчев, от с. Маково, и свещ. Михаил Жеков, от с. Дралфа, за участието им в опелото и погребението на покойната ни презвитера Атанаска п. Йорданова, за изказаните искрени съболезнования и за произнесените прочувствени и утешителни слова.

ВЪЗНИКЛИ НОВИНИ

Сесията на Централния комитет на Всехристиянския съвет на църквите в Унгария. — От 28 юли до 5 август 1956, в дома за отпочиване на Съюза на унгарските синдикати на 125 километра северно от Будапеща, се е състояла сесията на Централния комитет на ИСЦ. Били са представени чрез свои делегати или наблюдатели 28 страни: Германия, Великобритания, Австралия, Канада, Цейлон, Китай, Златния бряг, Дания, Шотландия, Египет, САЩ, Финландия, Франция, Гърция, Унгария, Индия, Индонезия, Ирландия, Япония, Нова Зеландия, Норвегия, Холандия, Полша, Румъния, Швеция, Швейцария, Чехословакия и Турция.

При своето образуване през 1946 година Икуменическият съвет е броил 50 църкви; днес той включва 162 църкви (православни, англикански и протестантски) от 47 страни.

Един от главните предмети, обсъждани в тази сесия на съвета, е бил: Отговорността на църквите в установяването на един международен ред. Друг такъв предмет е бил: Прозелитизмът и религиозната свобода.

Централният комитет е бил уведомен за разговорите, които неговият председател, д-р Ф. К. Фрай, е имал с Крутицкия и Коломенски митрополит Николай, който се е изказал благоприятно за евентуална среща в Париж през м. януари 1957 година между малък брой делегати на Икуменическия съвет на църквите и на Руската православна църква. В доклада си д-р Ф. К. Фрай е казал: „Руската православна църква е разположена да ревизира становището си по отношение на Икуменическия съвет... Нейното становище относно мира е понастоящем в съгласие със становището на Икуменическия съвет“.

Централният комитет е одобрил напълно предложението за такава среща с делегация на Руската православна църква. Представителят на Вселенския патриарх, митрополит Иаков от Филаделфия, е поискал, щото делегат на православните църкви, вече членове на Икуменическия съвет, да вземе участие при тези разговори.

Като заключение на своите разисквания, Централният комитет на ИСЦ е приел няколко резолюции, най-важна от които е резолюцията за международните работи.

В нея между другото се казва:

„Народите, подчинени на чужда власт, било политическа или стопанска, са лишени от упражняване на своята пълна гражданска и социална отговорност. Много от тези народи искат днес независимост и свободно разполагане със съединителите си. Всички църкви са длъжни да се проникнат от спешността на това искане и да помогнат, щото тези народи да постигнат по мирен път своите цели. Там, където живеят съвместно различни расови общности, църквите трябва да настояват за справедливост за всички и да се стараят да имат градивно и помирително влияние.“

„Човечеството живее в страх от сегашните или евентуални опасности от опитите с атомни оръжия. Ние искаме от църквите да настоят пред своите правителства и пред ООН за сключване на спогодба, която да забрани, или най-малкото да ограничи и контролира, тези опасни опити... За да могат човешките възможности да служат за градеж, а не за разрушаване, църквите трябва да искат настойчиво изработването на ефикасен план за разоръжаване и мирно уреждане на всички спорове, които възкъсват света.“

... „Народите трябва да бъдат освободени от тенденциозни новини и от лъжовни пропаганди и трябва да им бъде обезпечена информация, която да им позволява сами да разпознават истината. Зачитането на истината е основно условие за преминаване от положение на студена война към истински мир.“

„Взаимното разбирателство, приятелството, доверие, взаимното зачитане могат да бъдат постигнати само посредством свобода на общуване и срещи; посредством политическа свобода; посредством свобода на съвестта; посредством свобода на култа, на евангелското свидетелство и на възпитанието на младежта“...

В друга резолюция Централният комитет изразява радостта си от дадените му доказателства за жизненост на църквата в Китай.

В трета резолюция изпълнителният комитет настоява твърдо, щото правото на Протестантската духовна семинария в Мадрид да работи нормално да ѝ бъде припознато изрично и веднага.

На 5 август, в палатата на парламента в Будапеща, президиумът на УНРА е дал официална вечеря на членовете на ЦК на ИСЦ, на която е присъствувал и унгарският министър-председател („Сервис екуменик дьо Прес е д'Енформасион“, № 32, 10 август 1956).

Испания. Църквата иска по-справедливо разпределение на богатствата. — Испания е страна на голямо социално неравенство. Напоследък Църквата в страната е отпочнала систематическа дейност за по-добро разпределение на богатствата между различните класи на обществото. Повод за това е дало посланието на епископа от Малага Херера, който иска, щото богатите и силните да дадат доказателство за по-малко егоизъм. Някои от печатните органи са дали своята подкрепа на това движение („Ла Ви католик илюстре“, № 549, 19 февруари 1956).

Една година от смъртта на о. Майдъно. — На 27 април 1955, в своя роден град Бордо, след кратко боледуване почина в разцвета на своите творчески сили — само на 50 години — о. Майдъно, създател, вдъхновител и редактор на голямото християнско списание „Ла Ви интелектуел“, което излиза вече цели 27 години. По случай годишнината от неговата смърт редакцията на „Ла Ви интелектуел“ е посветила цялата книжка 8—9 от тази година на паметта на своя патрон, като о. Майдъно е разглеждан като човек, християнин, свещеник, писател, участник в съпротивата и пр.

Особено забележителни са съчиненията на о. Майдъно „Блаженствата“ (1941) и „Христос и светът“ (1947).

За о. Майдъно светът няма граници. От него са думите: „За мене Христос е премахнал всички граници“. Той участва дейно в „Европейското дружество на културата“, където е бил на ръководни места. В това дружество, в което членуват еднакво вярващи и невярващи, о. Майдъно е бил ценен, уважаван и обичан от всички. Той често е казвал: „Да се работи за културата, значи да се работи за спасението на човека“.

СССР. Здравни грижи за населението. — В СССР съществуват 39 лечебни центрове за малолетни. Повечето са разположени в живописните местности на Кавказ, Крим, Урал и Балтика. През 1955 година около 200.000 малолетни са прекарвали в лечебните и почивни станции. Една пета от местата са били безплатни, а другите с 30% намаление („Етюд совнети“, № 96, м. март 1956).

— Държавните издателства за медицина в Украйна са издали напоследък книгата „Опит за употреба на радиоактивните изотопи в медицината“. Обнародвани са резултатите от дейността на украинските учени в областта на използването на радиоактивните препарати, в частност — за действието на различните лекарства върху човешкия организъм. Голяма част от сборника е посветена на въпросите за диагностиката и за лечението посредством радиоактивните йод, фосфор и кобалт (пак там, № 97, м. април 1956).

Маларията на път да бъде победена. — Световната здравна организация съобщава в своите „Новини“, че в борбата с маларията са постигнати огромни успехи. Тази болест, която причинява още два милиона смъртни случая годишно (при 200 милиона болни), е изчезнала напълно в Аржентина, Цейлон, Кипър, Корсика, Британска и Французка Гвинея, Италия, остров Мориц, Венецуела. В Гърция също болестта е почти на изчезване.

Съществуват 60 вида мушици — разпространители на маларията. Анофелът е една от най-опасните, защото с време тя може да придобие съпротивителна сила срещу насекомозребителните средства — да стане неуязвима. Поради това трябва да се действа бързо, смело и повсеместно — най-много за пет години да бъде привършена изтребителната кампания в дадена страна („Ла Ви протестант“, № 31/7, 31 август 1956).

Среща на Изтока с Запада на Кирхентага. — На 8 август 1956 е бил открит Кирхентагът във Франкфурт на Майн. В манифестациите по този случай са взели участие от Източна Германия подпредседателят на МС, г. Ото Нушке, и председателят на Народното събрание, г.

Иоханес Дикман. Участвували са и видни лица от пратителството в Бон, така че Деят на църквата е запазил традицията за единство между двете Германия, изразител на която той е бил винаги.

ПОДИР ТРИДЕСЕТ ГОДИНИ...

По почин на група семинаристи от 19 випуск, на 22 и 23 септември т. г. в София се събраха да чествуват 30-годишнината завършилиле курса на семинарията през 1925/1926 учебна година. На 23 септември, неделя, в храма „Св. Иван Рилски“ при семинарията бе отслужена тържествена Литургия от самите випускници-духовници. На това тържество присъствуваше и бившият ректор на семинарията Доростолочервения митрополит Михаил, който след литургията взе участие в панихидата и молебна и каза прочувствено слово, в което изтъкна големите заслуги на 19 випуск към родната църква. Половината от този випуск приеха духовно звание и се проявиха като предани служители на светата ни църква и на българския народ. Другата половина — отдали се на обществено служение като учители, адвокати, стопански дейатели — също така запазиха добрите си чувства към майката-църква и чрез своето добро служение бяха за пример и на околните.

Кратък доклад за случая изнесе свещ. Иван Шивачев, в който той направи преглед на изминатото време и постигнатите успехи от всички съвипускници, защото от завършилите 63 души — 32 са духовници, които са се отличили в своята пасторска дейност.

В 13 ч. във ведомствения стол на св. Синод бе уреден другарски обед, на който присъствуваше дядо Михаил, епископ Николай, ректор на Духовната академия, бивши учители и възпитатели и дошлите съвипускници с техни близки.

На трапезата говори дядо Михаил, като подчерта, че неговото служение в семинарията, преди 30 години, е свързано с най-хубави спомени. Ректорът на Духовната академия епископ Николай изказа поздравления и благопожелания от името на академията. След това говориха иконом Филип Г. Филков (архиерейски наместник в гр. Плевен) и протоиерей Григорий п. Александров (гр. Лом), които с трогаво възбление припомниха много скъпи и незабравими минути из живота и учението в семинарията, подчертаха изминатия 30-годишен път в предана служба на църква и народ и декларираха, че и за в бъдеще със същия ентузиазъм ще служат за преуспяването на родната ни църква и за напредъка и възхода на българския народ.

С такива добри другарски чувства и приятни спомени, доволни от така уредената среща, всички се разотидоха по местата си, за да продължат отново своята обществена дейност. — **Иото Нитов.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. В памет на покойния професор Бенио Цонев. — + Ловчанският Филарет.
2. Любовта по учението на Новия завет (I). — + Крутички и Коломенски Николай.
3. Делото на отца Неофит Рилски (По случай 75 години от смъртта му). — В. М.
4. Дживовани Пашини. — Л. Чолаков.
5. Божието сияние в човешката душа. — Д-р Ив. Г. Пачовски.
6. Българският православен храм „Св. св. Кирил и Методий“ в Будапеща. — Д-р Д. Пенев.
7. Църковен амвон: Смърт и възкресение. — Прот. Димитър Жеков.
8. Църковна и обществена летопис.
9. Външни новини.
10. Подир тридесет години... — **Иото Нитов.**